

Gustav Vigelandin patsaat kuvaavat elämäkarta sekä miehen ja naisen välisiä suhteita.

NORJALAINEN KOLMIAPILA KUKKII

- Oslo, Bergen ja Ålesund

24.5.2021 6.00

Kaupunkeja yhdistää meri, mutta muuten ne poikkeavat merkittävästi toisistaan. Kullakin on oma viehätöksensä ja luonteensa ja lähes kaikki on kaunista, mutta kallista!

TEKSTI JA KUVAT: MARKKU JALONEN

Norjaa pidetään liikkumisen kannalta hankalana ja kalliina maana. Osittain se pitää paikkansa, koska öljymaa on kallis ja maasto on vuoristoista. Tiet kiemurtelevat solissa ja vaikka matka linnuntietä paikasta toiseen olisikin lyhyt, maanteitse on varattava paljon aikaa. Lentokenttiä on suurimmissa kaupungeissa ja laiva on kätevä tapa siirtyä paikasta toiseen.

Monet pelkäävät Atlantin myrskyjä, mutta Bergenin korkeudelta lähes Lofoteille asti rannikkoa suojaa sirpaleinen saaristo, joka tasoittaa lännestä tulevien, Atlantin toisinaan mahtavien aaltojen voimaa.

Oslo arvioidaan olevan Norjan vanhin kaupunki. Arkeologit ovat löytäneet esineitä jopa vuodelta 1000, mutta saagan mukaan kuningas Harald III perusti Oslo 1048. Sitä alettiin pitää pääkaupunkina vuonna 1299. Sitä ennen Bergen oli ollut Norjan pääkaupunki ja hansakaupan keskus.

Kaupunki tuhoutui pahoin tulipalossa 1624, minkä jälkeen kuningas Kristian IV perusti sen uudelleen ja siirsi sitä lähemmäksi linnaansa. Nyt Oslo muuttui Kristianiksi (Christian). Vasta vuonna 1924 entinen nimi Oslo otettiin uudelleen käyttöön.

Nykyisin kaupungissa on yli 600 000 asukasta, joista noin neljäsosa on siirtolaisia, suurin osa Pakistanista. Jos ottaa huomioon kaupunkimaiset lähitaajamat, nousee asukasluku lähelle puoltatoista miljoonaa.

Oslo on valittu maailman kalleimmaksi pääkaupungiksi ja Norjaan matkustaminen vaatiiin kohtuullisen paksun lompakon. Kaupunki sijaitsee samannimisen vuoron pohjoispohjukassa ja sen korkein vuori kohoaa 629 metriä merenpinnasta. Kaupungin alueella on 343 järveä, jotka tosin ovat melko pieniä. Kuitenkin valtaosa oslolaisista saa juomavetensä suurimmasta, Maridalsvannet-järvestä.

Eloisassa Oslossa näkee varsinkin kesäisin toreilla ja aukiolla esiintyjä ja taikureita.

Kaupungissa ja sen lähialueella on paljon katsomista. Urheilukansa suunnistaa kuuluisalle Holmenkollenin hiihtostadionille, joka oli vuoden 1952 talviolympialaisten näyttämö. Vuonna 2011 valmistui uusi, entistä komeampi hyppylimäki, jonne pääsee kätevästi metrojunalla. Kukkulalla on myös upea puukirkko.

Akershusin linna lähellä satamaa on Oslo merkittävin nähtävyys. Norjalaiset ovat aina olleet rohkeita merenkävijöitä ja heidät tunnettiin jo 900-luvulla retkistään Skotlantiin ja Irlantiin. Ainakin yksi retkikunta kävi Islannissa ja Amerikassa. Noista ajoista kertoo mielenkiintoinen viikinkimuseo, joka sijaitsee kymmenisen kilometriä keskustasta. Norjalainen **Thor Heyerdal** teki viiden kumppaninsa kanssa lähes 7000 kilometrin matkan yli Tyynenmeren vuonna 1947. Hänen saavutuksiaan on nähtävänä Kon-Tiki -museossa osoitteessa Bygdøyneveien 36.

Hauskimpia paikkoja Oslossa on suuri ja kuuluisa Vigeland-puisto, joka on nimetty kuvanveistäjä **Gustav Vigelandin** mukaan. Hän oli alun perin puuseppä, mutta ryhtyi kuvanveistäjäksi varsin nuorena. Hänen persoonalliset teoksensa panevat miettimään, ihaillemaan tai jopa nauramaan. Vigeland on kuvannut patsaissaan elämän kaarta syntymästä kuolemaan sekä miehen ja naisen välisiä suhteita. Hyvänä esimerkkinä tästä on mököttävä pariskunta selät vastakkain kiveen ikuistettuna sekä kiukuissaan jalkaansa polkeva pikkupoika kasvot mutrussa.

Rannassa on massiivinen kaupungintalo, jossa jaetaan Nobelin rauhanpalkinto. Kuninkaanlinna on myös lähellä keskustaa. Modernia arkkitehtuuria edustaa puolestaan Oslo uusi oopperatalo, joka nousee kuin jäävuori merestä. Muita näkemisen arvoisia kohteita ovat Norjan kansallismuseo sekä Munch-taidemuseo.

Ravintola- ja kahvilatarjonta on runsasta. Oman mausteensa tuo runsas siirtolaisten määrä. Etnisiä ruokapaikkoja on paljon. Ruokahalua voi hieman hillitellä aterian ja varsinkin juomien hinta. Norjassa pihviannos maksaa vähintään kaksi kertaa Suomen hintaan verrattuna. Paikallisia snapseja kannattaa ottaa harkiten, sillä pelkkä juoma ei yksitän, vaan myös siitä peritty maksu.

Siitä huolimatta Oslo on mielenkiintoinen ja antoisa matkakohde.

Oslo teatteri.

Vigelandin on kesäisin piknik-kohde.

Bergen oli Norjan pääkaupunki vuoteen 1299 saakka. Kuningas **Olav Kyrre** perusti sen vuonna 1070. Ainoa mahdollisuus päästä kaupunkiin oli meriteitse. Siksi se oli tärkeä kaupunki vahvan Hansaliiton kannalta. Rautatie Kristianista (Oslo) Bergeniin rakennettiin vasta 1900-luvun alussa, myöhemmin sinne saatiin maantie.

Nykyisin noin 400 000 asukkaan kaupunki lähialueineen on rakennettu Byfjord-vuonon pohjukkaan ja sitä ympäröi seitsemän kukkulaa.

Juhannuksena Bergeniissä pidetään mäkimaraton. Silloin joukko "hulluja" kirmaa vuorten huippujen kautta takaisin keskustaan kisan aloitupaikkaan.

Kaupunki voidaan helposti jakaa osiin, jotka poikkeavat toisistaan. Vanhin on Bryggen, aivan satama-altaan kupeessa. Siellä on muutamia varastorakennuksia, jotka ovat jääneet pystyyn lukuisissa kaupunkia koetelleissa tulipaloissa. Niissä toimii nyt hienoja putiikkeja, matkamuistomyymälöitä ja moni ravintola on löytänyt paikkansa sen sokkeloihin.

Rannalla sijaitsevassa Rosenkrantz-tornissa sekä Håkonshallenissa pidetään usein näyttäviä juhlia. Kaupungin vanhin säilynyt pyhäkkö tornin takana on Maria-kirkko. Sen kyljessä rinteessä on vanhoja merimiesten sekä valaanpyytäjien asumuksia. Alueella on runsaasti pieniä puutaloja ja Bryggen-kadun varrella myös Hansa-museo. Vanhan kauppahallin vierestä nousee Floyen-kukkulalle samanniminen kiskoköysirata kaksine vaunuineen. Lähes kolmensadan metrin korkeudesta avautuvat hienot näköalat sekä kaupunkiin että vuonolle. Rata ja vaunut on hiljattain uusittu.

Vanhaa kauppahallia vastapäätä, mainiolla torilla on tarjolla valtava määrä tuoreita mereneläviä. Kojuista voi ostaa lohileivän vaikkapa välipalaksi.

Satama-altaan toisella puolella on vain kaksi vanhaa rakennusta. Toinen on Nykirken eli uusi kirkko ja toinen tullihuone. Muu rakennuskanta on suhteellisen uutta. Syy tähän on valtava räjähdys, joka toisen maailmansodan aikaan tuhosi kaikki muut talot. Tuolloin satamassa ollut hollantilainen laiva s/s Voorbode, joka oli lastattu noin 120 tonnilla erilaisia räjähteitä sekä ammuksia räjähti. Ainakin 150 ihmistä menetti henkensä. Räjähdys oli niin voimakas, että laivan ankkuri lensi Floyen-kukkulalla huipulle.

Koskaan ei saatu selville, oliko kyseessä onnettomuus vai sabotaasi. Norjahan oli tuolloin saksalaisten miehittämä, joten räjähdys saattoi olla vastarintaman järjestämä.

Nordnes-niemen kärjessä on akvaario ja uimahalli. Varsinainen nähtävyys on kuitenkin hyvin säästynyt puutaloalue niemen eteläpuolella. Rinteessä on runsaasti kauniita rakennuksia. Alueen kadut ovat erittäin jyrkät ja mieleen tulee väkisin San Francisco. Ydinkeskustassa on iso aukio, teatteri ja erilaisia liikkeitä. Ravintolat ovat ryhmityneet puolestaan sataman liepeille. Täälläkin hintataso on päättähuimaava ja esimerkiksi yhden paikallisen pizzan hinnalla söisi Suomessa kokonainen perhe.

Bergenin lähistöllä Trolldaugenissa sijaitsee säveltäjä **Edvard Griegin** koti ja hänen viimeinen leposijansa. Griegiä voi luonnehtia Norjan Sibeliukseksi. Hän sävelsi paljon romanttisia rakkauslauluja, mutta tunnetuin teos lienee **Henrik Ibsenin** näytelmään *Peer Gynt* sävelletty teos.

Toinen näkemisen arvoinen kohde on niin sanottu sauvakirkko, hieman kaupungista sisämaahan. Se on tyypillinen norjalainen kirkko, joka tehtiin aikoinaan ilman ainuttakaan naulaa. Se pysyy koossa taitavien liitosten avulla. Tämä kirkko on uudehko, mutta tehty täysin vanhan mallin mukaan. Alkuperäinen poltettiin muutamia vuosia sitten.

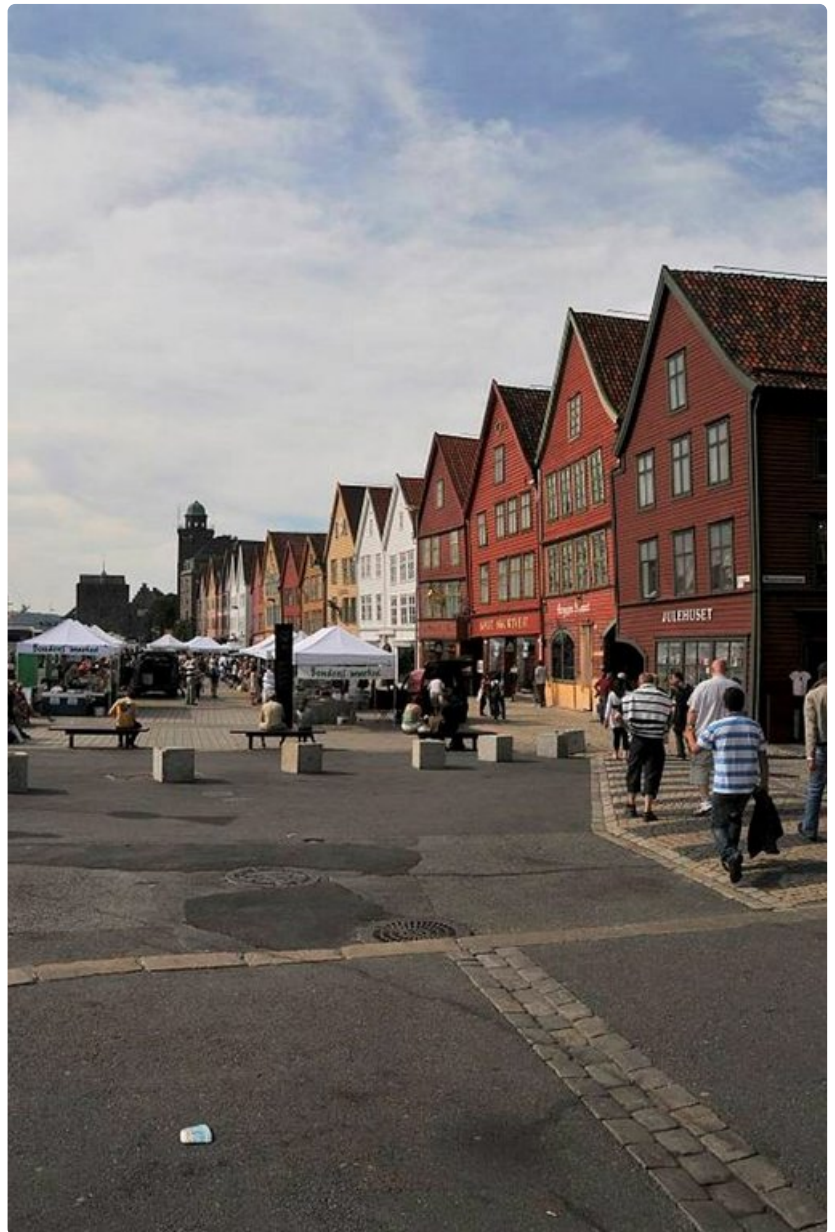
Norjan kuuluisin laivareitti, Hurtigruten, alkaa Bergeniistä ja päättyy pohjoisen Kirkenesiin. Matkalla poiketaan 34 satamassa. Risteily on hieno tapa tutustua Norjan rannikkoon mereltä.

Norjassa sataa paljon, mutta Bergen vie voiton, sillä sjainti lähellä Atlanttia tekee ilmaston erittäin epävakaaaksi. Paikalliset sanovatkin, että siellä sataa ainakin 383 päivää vuodessa ja joskus jopa kahdesti saman päivän aikana. Bergen on pitkänkin visiitin arvoinen säävaihteluista huolimatta.

Ålesundin pienehkö kaupunki sijaitsee Geiranger-vuonon suulla, niemen kärjessä. Norjalaiset ovat nimittäneet sen Norjan kauneimmaksi kaupungiksi, jossa on asukkaita noin 43 000. Lähisaariin pääsee autolla meren alitse tunneleita pitkin, joiden tekoon valtion öljyrahaa on käytetty säästelemättä.

Rosenkrantz-torni ja juhlasali Bergenin sataman kupeessa.

Vanhat makasiinit Bryggenin varrella on kunnostettu ja nykyään niissä on ravintoloita ja myymälöitä.

Kaupunki on arkkitehtuuriltaan hämmästyttävän yhtenäinen. Tämä selittyy sillä, että vanha Ålesund paloi lähes maan tasalle 23. tammikuuta 1904. Kaupunginisät päättivät, ettei vanhaa korjata, vaan tehdään kokonaan uusi kaupunki. Valtavaan urakkaan osallistui noin 50 arkkitehtia. Projektiä auttoi rahallisesti myös Saksan keisari Wilhelm II, joka oli viettänyt kaupungissa keskiään ennen tulipaloa.

Jugend-tyyli oli noussut hallitsevaksi joka puolella Eurooppaa. Tästä syystä lähes kaikki, mitä rakennettiin uudestaan, oli varsin koristeellista ja runsaasti yksityiskohtia sisältävää tyyliä.

Arkkitehdit kilpailivat siitä, kuka tekisi koristeellisimman rakennuksen. Taloissa on erkkereitä, torneja, hauskoja kuvia ja ornamentteja. Kaupungin perusilme on edelleen jugendia, joskin uusiakin taloja on noussut.

Hyvä esimerkki on kaupunkia halkovan kanavan rannat. Tämän entisen salmen varrelle kohonneet uudet rakennukset ovat aivan veden rajassa ja joistakin pääsee suoraan veneelle. Vaikka talot ovatkin uusia, ne sopivat tyyllisesti hyvin muuhun kaupunkiin

Kaupungin nähtävyydet perustuvat rakennuskulttuuriin. Lisäksi siellä on muutama museo ja eräs maailman suurimmista meriakvaarioista, Atlanterhavsparken. Siellä voi nähdä, kuinka sukeltajat päivittäin ruokkivat kaloja. Näköalapaikka sijaitsee Aksla-vuoren huipulla ja on nimeltään Fjellstua. Sinne pääsee kävellenkin pitkin jyrkkää polkua. Huipulta avautuvat komeat näköalat kaupunkiin ja merelle.

Ålesund ei ole varsinainen lomanviettopaikka, mutta siellä kannattaa pistäytyä. Se on myös yksi Hurtigruten-reitin satamista. Jos haluaa tutustua vesiteitse yhteen Norjan upeimpaan kohteeseen, on Ålesund hyvä tukikohta, josta voi tehdä laivaretkiä Geiranger-vuonoon.

Atlantin tuntumassa ovat säävaihtelut arvaamattomia ja nopeita ja siksi kannattaakin varautua niin helteeseen kuin kylmään sateeseen.

OSLO

PLUSSAT

- o Eloisa kaupunki
- o Hyvin järjestetty julkinen liikenne
- o Runsaasti nähtävyyksiä
- o Ravintolatarjonta moneen makuun

MIINUKSET

- o Kosteaa ilmasto
- o Korkea hintataso

BERGEN

PLUSSAT

- o Hieno kaupunki, jossa alueet erottuvat selkeästi.
- o Kaupungin historia
- o Hieno kalatori
- o Mahdollisuus käydä vuoren laella
- o Monipuolinen ruokatarjonta

MIINUKSET

- o Todella kostea ilmasto
- o Korkea hintataso

ÅLESUND

PLUSSAT

- o Kaupungin sopiva koko
- o Näyttävä rakennusten jugend-kokonaisuus
- o Merellisyys ja retkimahdollisuudet
- o Hieno akvaario

MIINUKSET

- o Nähtävyyksiä vähän
- o Kosteaa ilmasto
- o Korkea hintataso

Tarjolla on mereneläviä hummereista taskurapuihin sekä suuriin hämähäkkirapuihin.

Ålesundin perusilme on edelleen jugendia.

Uudet talot ovat hauskasti kanavan varrella. Vieressä pienvenesatama.

Majakkamuseo niemen kärjessä. Kerrankin kaunis päivä Ålesundissa.